

SEREMI
Región de La Araucanía

Ministerio de
Salud

KUÑIWTUWAIÑ COVID-19 ÜÑFI MEW

Kiñeke gülham taiñ tulgenoam tūfachi kutxan

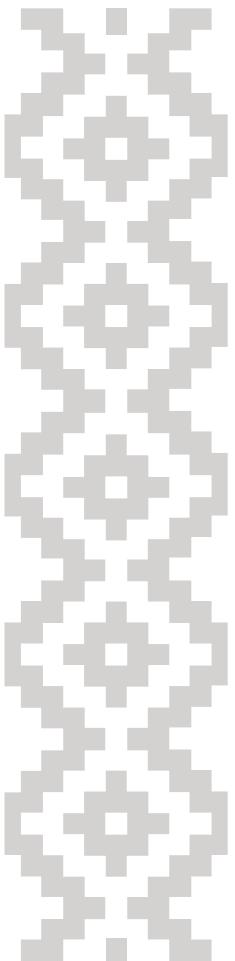
CUIDÉMONOS DEL COVID-19

Recomendaciones y medidas de preuención para euitar el contagio

#itxokomkuñiwtuwaiñ

Este Documento forma parte del trabajo de la Mesa de Comunicación de Riesgo de la Seremi de Salud Región de La Araucanía. Adaptado del original “Guía de Autocuidado” realizada por el Ministerio de Salud.

Kimaiñ chumafel txipayüm iñchiñ ruka mew

Mari mari puwen, pu peñi, pu lamgen, kusheke püllü, pu fütakeche, tüfa mew amuleluwaiñ kiñeke gülham taiñ kuñiwulen miyawal taiñ wallmapu mew, akurumelu am feychi covid-19 üñfi, fey müley taiñ kimal ka goymaentunoal kiñeke falinke zugu.

Püttxün che txawüle kiñe welliñ mew, fey petu kuñiwüngey. Feymew müley taiñ kimal taiñ chumafel tufachi pandemia mew, taiñ kuñiwatural ta iñchiñ, taiñ pu che ka taiñ pu fütakeche mugel.

Zew püchi kimnieñ chumechi taiñ kuñiwtureal, kimnieñ taiñ kuchakuwüal, taiñ püneal ti maskarilla, ka kom feychike gülham.

Zew kümetuy zugu feyirumelayafuiñ puwen, müley taiñ feyentual kom tufachike gülham ka ñochikechi wimtual taiñ kuñiw tuyawal.

Feytachi wirintukun mew tukulpayegeay kiñeke gülham taiñ kuñiwulen miyawal petu tañi entugepan ti medidas restrictivas.

Kom taiñ kimyepafiel tufachi pandemia mew, goymaentunoalu iñchiñ kúpaleyechi antü mew. Pewmagele ta feyentuaymün tufachi gülham mew, iñchiñ pu mapache ta kiñeke mu alhükamapulepaiñ waria mew ka kuzawgey taiñ pürüm amual pital mu mülerumele zugu, feymu kuñiwituwaiñ tati pu che.

#itxokomkuñiwituwaiñ

¿Chumechi am kuñiwtuafuiñ taiñ kontunoaetew covid-19 üñfi?

Müchayke kúchayaïñ taiñ kúwü

Mankuwüluwlayaiñ ka mafüluwlayaiñ,
re zugun mew chaliwaiñ.

Echiwüliyiñ ka txüfonliyiñ, lipag me
takuwaiñ, kam kiñe pañuelo desechable mew.

Liftunieaiñ chew taiñ miyawmum,
ka gülawayaiñ konpelonwe konpayam küruf.

¿Chumechi am kuñiwtaufuiñ taiñ kontunoaetew covid-19 üñfi?

Ka mapuleaiñ kake che mew, kiñe metxo kam küla txekan rewall.

Uwamtuleaymi kom tūfachi síntoma mew:
alig kutxan zoy 37,8 qüraw, txülog txüfon,
kutxanpelün, kutxanrukun, küme nheyünole che.

Nürumelayaymi tami age, tami ge, yu ka tami wün.

Pepi küme nheyünolmi, amuaymi urgencia
mew kam gütxümaymi ta Salud Responde
600 360 7777 rakin.

¿Chumechi am kuñiwituafuiñ tañi kontunoaetew covid-19 üñfi?

Mizawlayaymi iyael, nieaymi kisu tami rali, mate, iam, liftuam, ka chem chemkün rume.

Püneaymi maskarilla ponwitulelmi chem ruka mew rume ka yelchekawe mew ta ka.

Ilayaymi yael waria mew, rüpu mew, chew tañi miyawken che.

Ponwituleliyiñ chem welliñ mew rume

Goymakilge!

Maskarilla

Küchaküwün

Tami kamapuleal
1m

Lipag mew takuwam

Küzaw waria mew

- » Puwülimi tami küzaw mew, wüneküme kuchayaymi tami küwü ko egukafon.
- » Liftunieaymi chew tami küzawmum, petu tami llitunon tami jornada, kiñenarfun pañu mew nielu alkol 70% mew kam kloro 5% mew (meli püchike rüfüwe, kiñenitxo ko mew).
- » Waria mew pekelmi che tami küzaw mew, kümeafuy tami nieal kiñe barra protectora ragiñtulelu chew tami küzawmum ka chew ñi miyawken ta che.
- » Kümeafuy tami nieal kiñe alkol gel 70% mew tami mütchayke liftuam tami küwü. Welu kiñe zugu goymalayaymi, pozkülele tami küwü, liftukelay ti alkol, serfikelay, kuchayaymi tami küwü wüne.
- » Mütchayke kuchayaymi tami küwü petu küzawülm, petu tami inon mugel.

Goymakilge!

Maskarilla

Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

Küzaw lelfün mew

- » Küzawmelmi lelfün mew ka perumelmi che rüpu mew, manküwüwlhaymu, re zugun mew müten ta chaliwaymu.
- » Ka fey goymalayaymi tami kamapuleal ta feychi che.
- » Goymalayaymi tami püneal maskarilla amulmi, fey petu küzawülmi warzayafimi müten ka wiño püneafimi amutualmi tami ruka mew.
- » Fey puwtulimi, küme küchayaymi tami küwü ko egu kafon.
- » Püttxün che txawüle küzaw mew, kom kamapuleaymün kakelu mew.

Goymakilge!

Maskarilla

Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

¿Chumechi liftuafun tañi mesa?

- 1 Kümey taiñ liftunieam chew taiñ küzawkemum, kiñeke mu ta pütxün che miyawkey ka nügekey chemkün taiñ ofisina ka ruka mew, txipatuwe mew, gütxümwe, mesa, itxokom chew taiñ küzawmum.
- 2 Wüne müley tami entual kom ti materia orgánica ka inorgánica kiñe detergente mew ka ko mew, tañi txipayam kom ti poz.
- 3 Fey zewmayaymi kiñe küme solución tami küme liftuam, witxuntukuaymi meli püchike rüfüwe kloro mew, kiñe litxo ko mew. Feychi kloro ta nieay 5% concentracion.
- 4 Fey tukuaymi feychi solucion kiñe pañu mew ka liftuaymi itxokom chemkün.
- 5 Zoy kümey tañi pünegeal feychike desechable pañu, ütxüftukugekelu koñküpuwe mew, pünenolimi femechi pañu, tukuaymi feyi pañu liftupelu eymi, feychi solución mew kloro nielu liftuam pañu. Goymarumelayaymi tüfachi zugu.
- 6 Konpelonwe fey gülayafimi petu liftulmi.

Chillkatuwe mew

- 1 Arel-layaymi ka aretulayaymi wirilwe, yael, itxokom chemkün pünegekelu chillkatuwe mew.
- 2 Inayaymi chew tañi wirikonküleum tañi txekayal che, konwe ka txipawe chillkatuwe mew.
- 3 Feyentuaymi kom gülham wülkelu chillkatuwe tami tulgenoal ti covid-19 üñfi.
- 4 Liftuaymi chew tami chillkatukemum.
- 5 Müchayke kuchayaymi tami küwü, petu tami inon mugel.
- 6 Kimelaymi tami pu kompañ kam chillkatufe ñi kuñiwtureal tañi tulgenoal egün ta feychi üñfi.
- 7 Nürumelayaymi tami yu ka tami wün.

Goymakilge!

Maskarilla

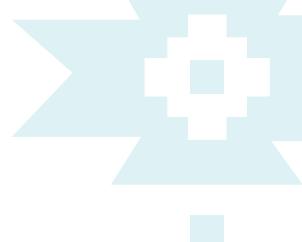
Küchaküwün

Tami kamapuleal
1m

Lipag mew takuwam

Fillke gillakawe mew

- » Gillakayalmi, kümeafuy tami kintual internet mew chem tami gillaryal
- » Ka küme azkunuaymi chumechi ka chew tami gillakayal, femechi mu alhüñmalayaymi waria mew.
- » Kümeafuy tami wariatumeal puliwen, tami txafrumenoal pütxün che waria mew.
- » Yeaymi kisu tami folsa, warzayam tami gillaelchi chemkün.
- » Feyentuaymi itxokom gülham wülkelu welliñ tami tulgenoal ti üñfi.
- » Feychike chemkün tami gillaryal müten ta nüaymi.
- » Kullilmi efectivo mew, fey küme kúchayaymi tami kúwü, itxokom püle müleyey alkol gel tami liftuam kúwü ta che, fey püneafimi.
- » Petu tami konnon ka petu tami txipanon txipatuwe mew, kúchaküwüaymi.
- » Ka femechi liftunieaymi chem rume tami nüal, feychi kanasto well karo supermercado ñi manilla.

Goymakilge!

Awkantun zugu mew

- » Tchipale palin kam chem awkantun rume, kiñeke zugu müley tamün kimal.
 - » Goymalayaymün tamün kamapuleal kake che mew.
 - » Yeaymün kisuke tamün ko awkantun mew, kiñe fotella ko mew pütokolayaymün kom.
 - » Arel-layaymün ka aretulayaymün ayekawe, yeaymi kisu tamün ayekawe müten.
 - » Ka femechi mizawlayaymün yael, yeaymün kisuke tamün rali. Karu mew ka femechi femkunuaymün, kümefuy wirintukual tamün üy feychi karu tamün pütokokemum.
 - » Püneaymi feychi maskarilla tami puwal welliñ mew, tami konal ka fey wechule awkantun zugu.
 - » Puwütulmi tami ruka mew pürüm müñetuaymi ka küchayaymi tami wezakelu tami püneel.

Ituwe kam kafetukawe mew

- ① Feyentuaymi itxokom gülham wülkelu welliñ tami tulgenoal ti üñfi.
- ② Miyawaymi chew tañi wirinkonküleum tañi txekayal che.
- ③ Puwülmí, kom azkintuaymi ñi lifkülen kom yewün, wente mesa.
- ④ Pünenolmi tami maskarilla (tami pepi ial müten) fey tukukünuafimi kiñe lif folsa mew.
- ⑤ Nülayaymi chemkün tañi nükeel che, chazi, aceite ka vinagre reke.
- ⑥ Mizawlayaymi yael tami pu kompañ yemün, iaymi tami rali mew müten.
- ⑦ Negümlayaymi wagku, mesa, eltukawe ka chem mueble rume müleyelu welliñ mew, femechi rüf kamapuleaymi kake che mew.
- ⑧ Kümelayafuy tami ial kiñe buffet mew.
- ⑨ Kümey tami kullial tarjeta mew kam femechi kullitu mew, pünelmi efectivo, fey matu kühayaymi tami küwü.
- ⑩ Petu tami konnon ka petu tami txipanon txipatuwe mew, kühaküwüaymi.
- ⑪ Liftunieaymi tami küwü anho nülmí chem rume, manilla, pasamano, kulliam, kom, alkol gel kümey liftuam küwü.

Amelkantuwe mew, musew kam sine mew

- » Feyentuaymi itxokom gülham wülkelu welliñ tami tulgenoal ti üñfi.
- » Miyawaymi chew tañi wirikonkülemum tañi txekayal che.
- » Zoy kümey tami gillayal ticket internet mew kam gütxümwe mew, gülnoam che welliñ mew.
- » Petu tami konnon ka petu tami txipanon txipatuwe mew, kúchaküwüaymi.
- » Kafey chem zugu rume nülmi, ka liftuaymi tami kúwü, alkol gel kümey tami liftuam kúwü.
- » Goymalayaymi tami kiñe metxo txipaleal kake che mew.
- » Arel-layaymi ka aretulayaymi awdifono, lente 3D, pantalla táctil, ka chem chemkün rume nükeel ta che.

Goymakilge!

Maskarilla

Kúchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

Feyentun zugu mew

Mülerumele geykurewen, puwülrewen, gellipun, gillatun kam kultu rume, ka femechi müley taiñ kuñiwtureal.

- ① Takuaiñ taiñyu ka wün feychi maskarilla mew.
- ② Manküwüwlayaiñ ka mafüluwlayaiñ, re zugun mew müten chaliwaiñ.
- ③ Wichuke matetuaiñ, nieaiñ kisuke taiñ rali ka taiñ karu, kümey taiñ wirintukual taiñ üy feychi karu pütokokemum iñchiñ.
- ④ Goymarumelayaiñ taiñ kamapuleal kiñe metxo kam küla txekan rewall kake che mew.
- ⑤ Müchayke kúchayaiñ taiñ kúwü ka epu epu maskarilla yeaiñ taiñ kuñiw tuyawal.

Goymakilge!

Maskarilla

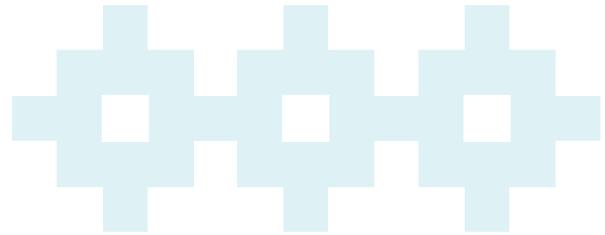
Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

Wekun mew

Goymakilge!

Maskarilla

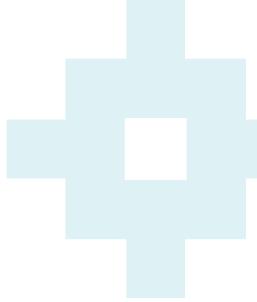
Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

Txipayalmi tami ruka mew

- » Yeaymi tami alkol gel.
- » Kümey tami txarin logkotuleal txipayalmi tami ruka mu.
- » Chem chemkün rume nülm̄i, liftuaymi tami küwü alkol gel mew.

Yelchekawe mew

- ① Topalmi, zoy kümey tami miyawal nhamunhtu mew kam füsikleta mew.
- ② Miyawülmü yelchekawe mew, goymalayaymi tami kamapuleal kake che mew.
- ③ Liftuaymi tami küwü nülimi chem chemkün rume yelchekawe mew, püralmi, kullitulmi ka wagkululmi ta ka.
- ④ Txekalelmi, ka femechi kamapuleaymi kake che mew.
- ⑤ Ka ügümkülelmi paradero mew, kafey.

Goymakilge!

Maskarilla

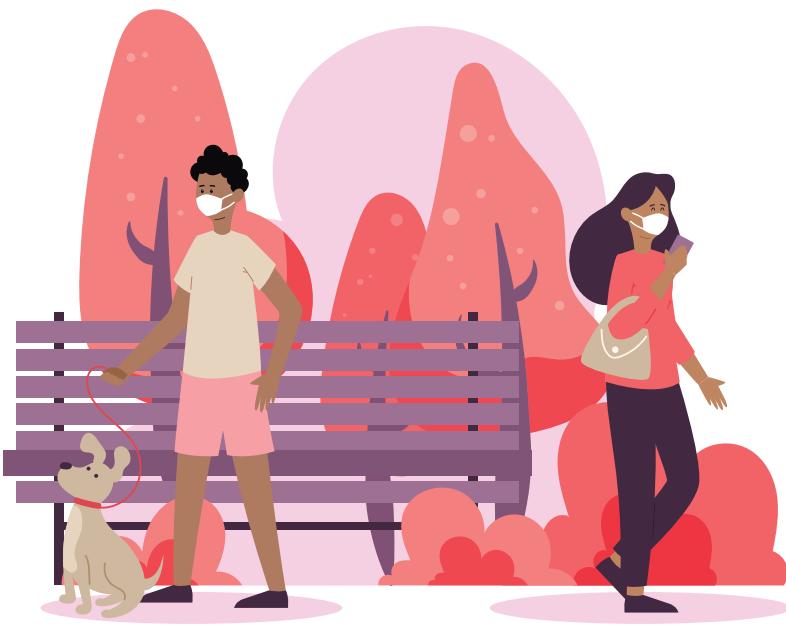
Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

Plaza, parke ka ina lhafkenh mew

- » Feyentuaymi kom gülham wülkelu ti welliñ tulgenoal üñfi ta che.
- » Kümelayafuy nülimi kam pünelimi chemkün müleyelu welliñ mew, femechi wagku, awkantuwe, gütxümwe, ka itxokom zugu nükeel che.
- » Pütokolayaymi ko llafe mew feychike welliñ mew, zoy kümey tami yeal kisu tami ko kiñe fotella mew
- » Ka kümelayafuy tami gillayal yael.
- » Ka femechi ta rume alhüñmalayaymi welliñ mew.

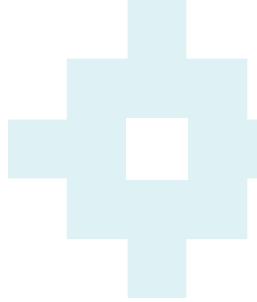
Goymakilge!

Feria mew

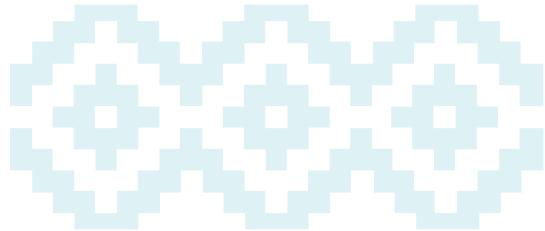
- ① Petu tami amunon feria mew, wirintukuyeaymi itxokom chemkün tami gillayal.
- ② Yeaymi kisu tami folsa tami gillakayam.
- ③ Kiñe che müten txipayay tami ruka mu gillakamealu.
- ④ Txekayaymi chew tañi wirikonkülemum tañi miyawal che.
- ⑤ Feyentuaymi gülham wülgekelu welliñ mew.
- ⑥ Yamaymi kake che wüne puwlu eymi mew, kamapuleaymi kisu yegün mew kiñe metxo rewali.
- ⑦ Feychi chemkün tami gillaryafiel müten ta nüaymi.
- ⑧ Zoy kümey tami impolkunulelaetew yewün feychi che fenzepelu.
- ⑨ Ilayaymi rüpu mew.
- ⑩ Kümelayafuy gillaryal chemkün chew ñi fenzegenoa fel kiñe yewün.
- ⑪ Goymalayaymi tami maskarilla.
- ⑫ Ka femechi amule kiñe kamioneta kam amukawelof mew fenzekamealu fun, yael, wezakelu ka chem chemkün rume, fey ka feyentuaymi tüfachike gülham mew tami kuñiwtureal.

Txawün kam kawiñ mew

- ① Müte amuyelayay che femechi txawün mew, chumten tañi feypiel ti autoridad sanitaria tami waria mew kam tami txokiñ mapu mew müten.
- ② Kümelayafuy mizawlimi yael kiñe rali mew kake che yemün, ka femechi wichuke matetuaymün, yeaymün kisu tamün mate.
- ③ Kom feychike chemkün ta nüafilu kake che, küme liftuafimi.
- ④ Kümey tañi kúchayal tañi kúwü pu witxan puwüalu tami ruka mew.
- ⑤ Manküwüwlayaymün ka mafüluwlayaymün, re zugun mew müten chaliwaymün.
- ⑥ Petu inolmi, püneaymi maskarilla.
- ⑦ Kamapuleaymi kake che mew tami ruka mew.
- ⑧ Ponwitulelmi kiñe püchi welliñ mew tami pu witxan yemün kuñiwüngey, kümefuy tamün müleal wekun, chew ñi mülen küruf.
- ⑨ Mülele püchikeche ruka mew, liftuaymi tañi awkantuwe chemkün, petu tañi awkantunon egün ka rupan awkantule egün.
- ⑩ Ponwitulelmün ruka mew, gülayaymün ti konpelonwe konpayam küruf.

Ruka mew

Goymakilge!

Maskarilla

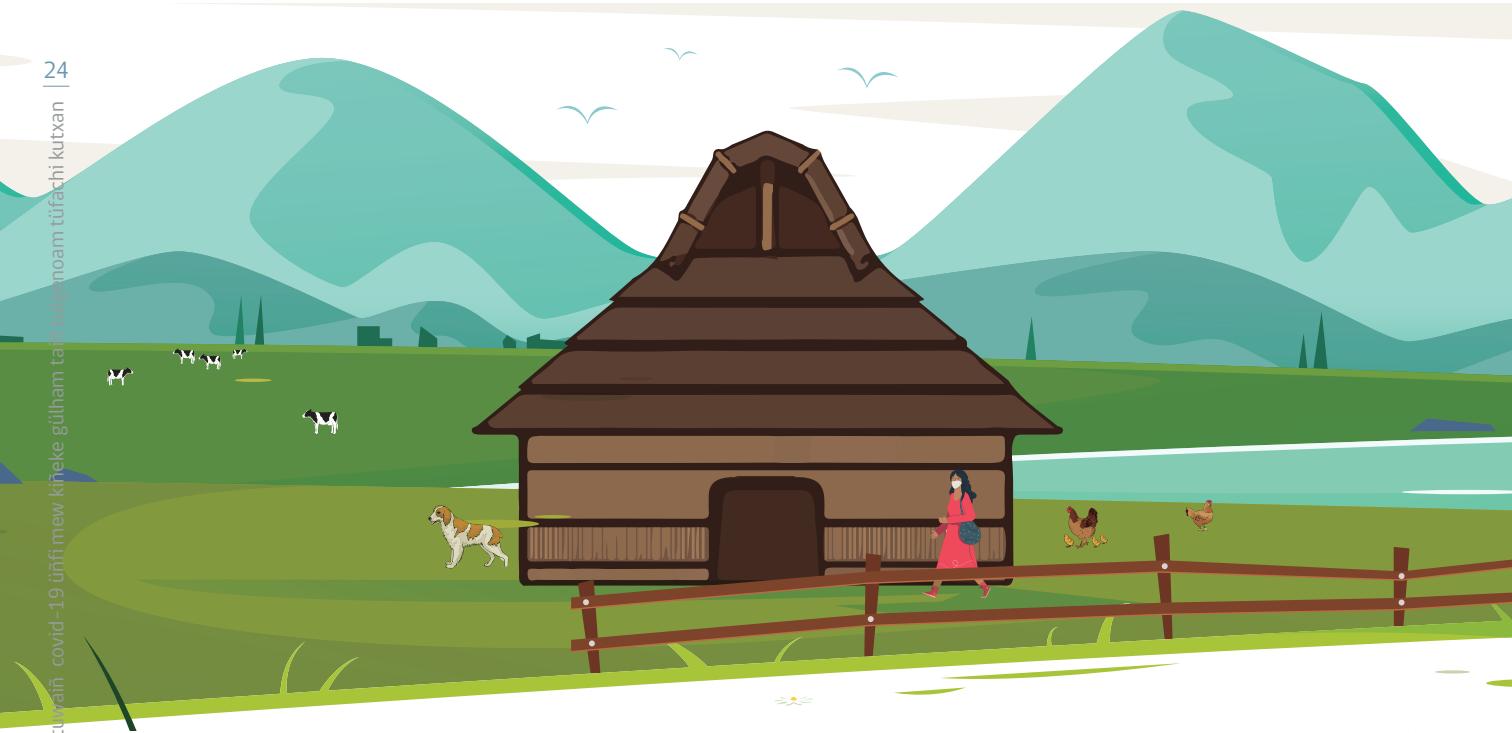
Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

Puw tuyüm che ruka mew

- » Liftuaymi tami küwü alkol gel mew petu tami entunon tami llafe.
- » Entuaymi tami sapato ka liftuafimi petu tami konnon ruka mew.
- » Fey konlimi ruka mew, entuaymi tami wezakelu fey wüla kiñe folsa mew tukukünuaufimi tami küme kuchayafiel.
- » Entuaymi tami maskarilla elastiko ka ponwitu mew, fey ütxüftukuafimi koñküpuwe mew.
- » Fey küme kuchayaymi tami küwü ka tami age ko egu kafon, küla mari sequndu rewall.

Goymakilge!

Maskarilla

Küchaküwün

Tami kamapuleal
1m

Lipag mew takuwam

Goymalayaymi tami küchayal tami küwü ko egu kafon:

- 1 Petu tami zewmayaelnon ka petu tami inon.
- 2 Rupan nülimi yael.
- 3 Echiwülmii, txünonülmi kam liftulmi tami yu.
- 4 Liftulmi kam küchalmi chem chemkün rume.
- 5 Amulmi txipatuwe mew.
- 6 Ilmi, pütokolmi kam pütxemtulmi.
- 7 Nülmii ran.
- 8 Choñe tukulelgele.

Goymakilge!

Maskarilla

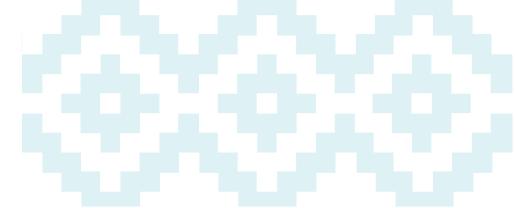
Küchaküwün

Tami kamapuleal

Lipag mew takuwam

¿Chumechi zewmayaefun ruka mew?

- » Itxokom mogewe, fun, yael küme afümaymi, kuram, challwa, kufüll ka fillke ilo mugel.
- » Küme afümaymi yael, wazkürumele ko, fey kümey, kechu minitu rewall wazkümafimi.
- » Küme liftunieafimi chew tami zewmayaelmum, mesa, kücharaliwe, iam, petu tami zewmayaelonon ka rupan zewmayaelsi.
- » Manelfalchi ko ka mogewe tukuaymi. Putokfalchi ko nienolimi, fey wazkümafimi kiñe minitu rewall tati ko ka feychi wüla firkümafimi küruf mew müten. Nienolimi chumechi tami wazkümköam, fey tukuaafimi kiñe kam epu kloro lhüyükü kiñe litxo ko mew, feychi kloro tami pünekeel liftuam ruka müten, welu nienole ta nümün, ügümaymi küla mari minitu ka fey wüla püneafimi.

Küzaw ruka mew

- » Amule kiñe gasfiter kam pepiluwlu ruka küzaw mew, kümey tami ramtuafiel tañi chumlen petu tañi konpunon tami ruka mew ta kisu.
- » Konle tami ruka mew, müley tañi püneal maskarilla ka müley tañi küchayal tañi küwü.
- » Müte fülkonpulayaymi kisu mew.
- » Ka femechi chew tañi küzawal kisu, gülanieafimi tami konpelonwe ruka mew.
- » Mür eymu püneaymu feychi maskarilla.
- » Kiñe metxo rewall kamapuleaymi küzawfe mew.
- » Itxokom chemkün chew tañi küzawal che müley tañi lifküleal, petu tañi küzawnon ka rupan küzawle.

Goymakilge!

Maskarilla

Küchaküwün

Tami kamapuleal
1m

Lipag mew takuwam

Tami kuñiwituleaf ruka mew

- 1 Fill antü liftuaymi tami ruka, kiñe rupa rewall antü mew, manilla rakümwe reke, kontrol remoto, txipatuwe, llafe, mesa, wirikawe, gütxümwe, lepüwe ka itxokom chemkün nükeel che.
- 2 Petu tami desinfektanon chem chemkün rume, wüne liftuafimi egu ko ka detergente.
- 3 Feychi desinfectante tami püneal, malhütuñmayaymi tañi elugen kiñe Salud Pública certificación, feypikelu ñi rüf kümen liftun mu.
- 4 Müleyelu am pütxün desinfektante gillakawe mew, püneafuymi feychi kloro domestiko nielu ta 5% concentración. Fey meli püchike rüfüwe witxuntukuaymi kiñe litxo ko mew liftuam.

Goymakilge!

Maskarilla

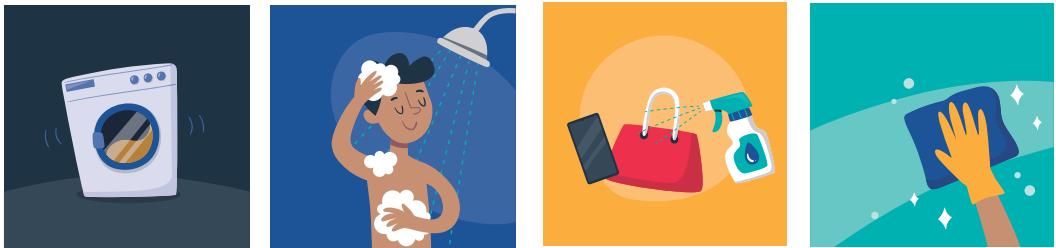
Küchaküwün

Tami kamapuleal
1m

Lipag mew takuwam

- 5 Kake desinfectante pünelmi kam ka concrentración niele, fey chillkatuaymi ka inayaymi feychi gülham wül-lu ti zewmapelu chi chemkün, wirikonkülelu etiketa mew.
- 6 Goymalayaymi ti kloro ñi üñfitukefiel feychike elektxoniko chemkün, feymu liftuafiel femechi chemkün, kümeafuy tami püneafiel alkol gel.
- 7 Pepi kamapulenofulmi kake che mew chew ñi mülen pütxün che, fey kümeafuy tami kúchayal tami wezakelu are ko mew puwtulimi tami ruka mu.
- 8 Goymalayaymi tami elkünual liftuam chew tañi pepi nürumenoal pu püchikeche kam yifüm.
- 9 Ka goymalayaymi tami gúlayal konpelonwe konpayam küruf.

SEREMI
Región de La Araucanía

Ministerio de
Salud

